

Dokument na rokovanie

A9-0176/2024

11.4.2024

ODPORÚČANIE

k návrhu rozhodnutia Rady o odstúpení Únie od Zmluvy o energetickej charte
(06509/2024 – C9-0059/2024 – 2023/0273(NLE))

Výbor pre medzinárodný obchod
Výbor pre priemysel, výskum a energetiku

(Postup spoločných schôdzí výborov – článok 58 rokovacieho poriadku)

Spravodajcovia: Anna Cavazzini, Marc Botenga

Označenie postupov

- * Konzultácia
- *** Súhlas
- ***I Riadny legislatívny postup (prvé čítanie)
- ***II Riadny legislatívny postup (druhé čítanie)
- ***III Riadny legislatívny postup (tretie čítanie)

(Typ postupu závisí od právneho základu navrhnutého v návrhu aktu.)

OBSAH

	strana
NÁVRH LEGISLATÍVNEHO UZNESENIA EURÓPSKEHO PARLAMENTU.....	5
DÔVODOVÁ SPRÁVA.....	6
PRÍLOHA: SUBJEKTY ALEBO OSOBY, KTORÉ SPRAVODAJCOM POSKYTLI INFORMÁCIE.....	8
POSTUP GESTORSKÉHO VÝBORU.....	9
ZÁVEREČNÉ HLASOVANIE PODĽA MIEN V GESTORSKOM VÝBORE.....	10

NÁVRH LEGISLATÍVNEHO UZNESENIA EURÓPSKEHO PARLAMENTU

o návrhu rozhodnutia Rady o odstúpení Únie od Zmluvy o energetickej charte
(06509/2024 – C9-0059/2024 – 2023/0273(NLE))

(Súhlas)

Európsky parlament,

- so zreteľom na návrh rozhodnutia Rady (06509/2024),
 - so zreteľom na Zmluvu o energetickej charte, ktorá bola podpísaná 17. decembra 1994 v Lisabone, a najmä na jej článok 47,
 - so zreteľom na žiadosť o udelenie súhlasu, ktorú Rada predložila v súlade s článkom 194 ods. 2, článkom 207 ods. 4 prvým pododsekom a článkom 218 ods. 6 druhým pododsekom písm. a) bodom v) Zmluvy o fungovaní Európskej únie (C9-0059/2024),
 - so zreteľom na článok 105 ods. 1 a 4 a článok 114 ods. 7 rokovacieho poriadku,
 - so zreteľom na spoločné schôdze Výboru pre medzinárodný obchod a Výboru pre priemysel, výskum a energetiku podľa článku 58 rokovacieho poriadku,
 - so zreteľom na odporúčanie Výboru pre medzinárodný obchod a Výboru pre priemysel, výskum a energetiku (A9-0176/2024),
1. udeľuje súhlas s odstúpením Únie od Zmluvy o energetickej charte;
 2. poveruje svoju predsedníčku, aby postúpila túto pozíciu Rade, Komisii a vládam a parlamentom členských štátov a zmluvných strán Zmluvy o energetickej charte.

DÔVODOVÁ SPRÁVA

Zmluva o energetickej charte (ECT) je mnohostranná obchodná a investičná dohoda, ktorá sa vzťahuje na energetický sektor. Bola podpísaná v roku 1994 a účinnosť nadobudla v roku 1998. Európska únia je zmluvnou stranou ECT spolu s Euratomom, 23 členskými štátmi EÚ, ako aj Japonskom, Švajčiarskom, Tureckom a väčšinou krajín západného Balkánu a bývalého ZSSR, s výnimkou Ruska a Bieloruska, ktoré dohodu podpísali v roku 1994, no nikdy ju neratifikovali.

Jedenásť členských štátov (Nemecko, Francúzsko, Španielsko, Holandsko, Taliansko, Poľsko, Slovinsko, Luxembursko, Dánsko, Írsko a Portugalsko) a Spojené kráľovstvo, ktoré predstavujú viac ako 70 % európskeho obyvateľstva, sa už rozhodlo odstúpiť od Zmluvy o energetickej charte. Odstúpenie EÚ je ďalším logickým krokom.

ECT je investičná zmluva, ktorú nadnárodné spoločnosti najčastejšie používajú, aby žalovali štáty, pričom počet prípadov urovnávania sporov medzi investorom a štátom (ISDS) sa každoročne zvyšuje. K 1. decembru 2023 sa vedelo o 162 investičných rozhodcovských konaniach, ktoré boli začaté na základe Zmluvy o energetickej charte a z ktorých približne 70 % tvoria investičné rozhodcovské konania založené na Zmluve o energetickej charte v rámci EÚ. Čoraz väčší počet súdnych konaní sa zameriava na environmentálne opatrenia.

Vedci už niekoľkokrát varovali, že odvrátenie závažných klimatických kríz bude vyžadovať urýchlenie postupného vyradovania fosílnych palív a rýchly prechod na energiu z obnoviteľných zdrojov. Ochrana investícií do fosílnych palív na základe ECT je v priamom rozpore s potrebou prestať používať uhlie, ropu a plyn a s ďalšími politikami zameranými na klímu. ECT umožnila nadnárodným spoločnostiam pôsobiacim v oblasti fosílnych palív žalovať európske vlády, ktoré zaviedli politiky zamerané na postupné vyradovanie fosílnych palív alebo napredovanie v spravodlivej energetickej transformácii. Nedávne prípady ukazujú, že ECT nielenže bráni opatreniam v oblasti klímy, ale aj sťažuje schopnosť štátov zvládnuť energetickú krízu a transformáciu. Nemecké energetické spoločnosti RWE a Uniper v roku 2021 súdnou cestou žiadali 2,4 mld. EUR ako náhradu škody od holandskej vlády za to, že chcela do roku 2030 ukončiť používanie uhlia. Taliansko muselo na základe súdneho rozhodnutia v roku 2022 zaplatiť britskej ropnej spoločnosti Rockhopper 250 miliónov EUR ako náhradu škody za svoje rozhodnutie zakázať plánovanú ťažbu ropy na svojom pobreží, ktorá bola predmetom kritiky talianskych pobrežných komunití. No a v novembri 2023 ropná spoločnosť Klesch Group Holdings Limited žalovala EÚ, Nemecko a Dánsko o náhradu škody vo výške aspoň 95 miliónov EUR v súvislosti so zdaňovaním neočakávaných príjmov, ktoré bolo zavedené nariadením Rady (EÚ) 2022/1854 s cieľom riešiť hospodárske dôsledky vysokých cien energie.

Navrhované odstúpenie Únie od Zmluvy o energetickej charte je výsledkom niekoľkoročnej snahy mnohých združení presadzujúcich odstúpenie od zmluvy, ktorá chráni finančné záujmy nadnárodných spoločností pôsobiacich v oblasti fosílnych palív na úkor regulačnej autonómie a účinnej sociálnej a klimatickej transformácie. V roku 2021 vyzval viac ako 1 milión európskych občanov krajiny EÚ, aby „odstúpili od ECT“. Klimatickí aktivisti, odborové zväzy, vedci, akademickí pracovníci a množstvo sociálnych hnutí sa spojili, aby poukázali na nebezpečenstvá vyplývajúce z tejto zmluvy, a opakovane vyzývali krajiny, aby od nej odstúpili. Na odstúpenie od Zmluvy o energetickej charte vyzval aj Európsky parlament v svojom uznesení z 24. novembra 2022 o výsledku modernizácie Zmluvy o energetickej charte.

Keďže od 90. rokov minulého storočia sa neuskutočnili žiadne podstatné kroky na aktualizáciu ECT, v novembri 2018 sa začal proces jej modernizácie, aby sa zosúladiła so zásadami Parížskej dohody, požiadavkami udržateľného rozvoja a boja proti zmene klímy, ako aj s modernými normami ochrany investícií.

Navrhnuté znenie modernizovanej ECT však nie je v súlade s Parížskou dohodou¹, európskym právnym predpisom v oblasti klímy² ani cieľmi Európskej zelenej dohody³. Modernizácia ECT nie je ani v súlade s kľúčovými prvkami uznesenia EP z 23. júna 2022 o budúcnosti medzinárodnej investičnej politiky EÚ, podľa ktorého by Zmluva o energetickej charte mala „okamžite [zakázať] investorom do fosílnych palív žalovať zmluvné strany za vykonávanie politik postupného ukončenia používania fosílnych palív v súlade s ich záväzkami vyplývajúcimi z Parížskej dohody.“ Modernizovaná Zmluva o energetickej charte takisto nepresvedčila kvalifikovanú väčšinu členských štátov v Rade, a preto EÚ nedostala mandát na prijatie modernizácie na Konferencii o Európskej energetickej charte v novembri 2022.

Navyše, kým je Európska únia zmluvnou stranou ECT, za vykonávanie politik EÚ možno žalovať aj členské štáty EÚ, ktoré od tejto zmluvy už odstúpili.

Spravodajcovia si preto myslia, že je neprijateľné, aby Únia zostala zmluvnou stranou Zmluvy o energetickej charte, a vítajú návrh Komisie na odstúpenie Únie od Zmluvy o energetickej charte.

Spravodajcovia vyzývajú Komisiu, aby naďalej podporovala koordinované odstúpenie všetkých členských štátov s cieľom obmedziť negatívne dôsledky doložky o ukončení platnosti a účinne predchádzať sporom v rámci EÚ.

Spravodajcovia vyzývajú Komisiu, aby naďalej vyvíjala úsilie o to, aby členské štáty dospeli k vzájomnej dohode, ktorou by sa kodifikoval výklad, že Zmluva o energetickej charte sa neuplatňuje a nemá sa uplatňovať na spory medzi členským štátom a investorom z iného členského štátu, ak sa týkajú investície, ktorú tento investor uskutočnil v prvom členskom štáte. Okrem toho vyzývajú Komisiu, aby oslovila partnerské krajiny a navrhla druhú dohodu, ktorá by zmluvným stranám Zmluvy o energetickej charte, ktoré nie sú členmi EÚ a sú ochotné odstúpiť, umožnila recipročnú neutralizáciu doložky o ukončení platnosti.

¹ Dohoda prijatá 12. decembra 2015 na 21. konferencii zmluvných strán Rámcového dohovoru OSN o zmene klímy v Paríži (Parížska dohoda).

² Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/1119 z 30. júna 2021, ktorým sa stanovuje rámec na dosiahnutie klimatickej neutrality a menia nariadenia (ES) č. 401/2009 a (EÚ) 2018/1999 (európsky právny predpis v oblasti klímy).

³ Oznámenie Komisie z 11. decembra 2019 o Európskej zelenej dohode (COM(2019)0640).

**PRÍLOHA: SUBJEKTY ALEBO OSOBY,
KTORÉ SPRAVODAJCOM POSKYTLI INFORMÁCIE**

V súlade s článkom 8 prílohy I k rokovaciemu poriadku spravodajkyňa Anna Cavazzini a spravodajca Marc Botenga vyhlasujú, že počas prípravy správy až do jej prijatia vo výbore im poskytli informácie tieto subjekty alebo osoby:

Tabuľka 1. Anne Cavazziniovej poskytli informácie:

Subjekt a/alebo osoba
Climate Action Network Europe (CAN Europe)
DG ENER, European Commission
Friends of the Earth Europe, on behalf of: AirClim Climate Action Network Europe (CAN Europe) E3G European Trade Justice Coalition (formerly S2B) Netzwerk gerechter Welthandel PowerShift SOMO Umweltinstitut München Veblen Institute
Veblen Institute

Tabuľka 2. Marcovi Botengovi poskytli informácie:

Subjekt a/alebo osoba
Climate Action Network Europe (CAN Europe)
Friends of the Earth Europe, on behalf of: AirClim Climate Action Network Europe (CAN Europe) E3G European Trade Justice Coalition (formerly S2B) Netzwerk gerechter Welthandel PowerShift SOMO Umweltinstitut München Veblen Institute

Vypracovanie uvedených zoznamov je vo výlučnej zodpovednosti spravodajcov.

POSTUP GESTORSKÉHO VÝBORU

Názov	Odstúpenie Únie od Zmluvy o energetickej charte	
Referenčné čísla	06509/2024 – C9-0059/2024 – 2023/0273(NLE)	
Dátum konzultácie alebo žiadosti o súhlas	7.3.2024	
Gestorské výbory dátum oznámenia na schôdzi	INTA 10.4.2024	ITRE 10.4.2024
Spravodajcovia dátum vymenovania	Anna Cavazzini 21.3.2024	Marc Botenga 21.3.2024
Prerokovanie vo výbore	21.3.2024	
Dátum prijatia	9.4.2024	
Výsledok záverečného hlasovania	+: 58 -: 8 0: 2	
Poslanci prítomní na záverečnom hlasovaní	Barry Andrews, Anna-Michelle Asimakopoulou, Tiziana Beghin, Michael Bloss, Paolo Borchia, Marc Botenga, Saskia Bricmont, Cristian-Silviu Buşoi, Jerzy Buzek, Daniel Caspary, Ignazio Corrao, Josianne Cutajar, Arnaud Danjean, Nicola Danti, Paolo De Castro, Martina Dlabajová, Valter Flego, Jens Geier, Markéta Gregorová, Christophe Grudler, Henrike Hahn, Roman Haider, Heidi Hautala, Danuta Maria Hübner, Ivars Ijabs, Karin Karlsbro, Michael Kauch, Seán Kelly, Martine Kemp, Izabela-Helena Kloc, Andrius Kubilius, Bernd Lange, Thierry Mariani, Margarida Marques, Sara Matthieu, Emmanuel Maurel, Eva Maydell, Iskra Mihaylova, Dan Nica, Ville Niinistö, Johan Nissinen, Mauri Pekkarinen, Morten Petersen, Markus Pieper, Samira Rafaela, Robert Roos, Helmut Scholz, Joachim Schuster, Sven Simon, Dominik Tarczyński, Riho Terras, Grzegorz Tobiszowski, Kathleen Van Brempt, Marie-Pierre Vedrenne, Jörgen Warborn, Pernille Weiss, Iuliu Winkler, Juan Ignacio Zoido Álvarez, Carlos Zorrinho	
Náhradníci prítomní na záverečnom hlasovaní	Marek Belka, Franc Bogovič, Anna Cavazzini, Matthias Ecke, France Jamet, Bronis Ropè, Ivan Štefanec	
Náhradníci (čl. 209 ods. 7) prítomní na záverečnom hlasovaní	Ibán García Del Blanco, Matjaž Nemeč	
Dátum predloženia	11.4.2024	

ZÁVEREČNÉ HLASOVANIE PODĽA MIEN V GESTORSKOM VÝBORE

58	+
ECR	Izabela-Helena Kloc, Dominik Tarczyński, Grzegorz Tobiszowski
NI	Tiziana Beghin
PPE	Anna-Michelle Asimakopoulou, Franc Bogovič, Cristian-Silviu Buşoi, Jerzy Buzek, Arnaud Danjean, Danuta Maria Hübner, Seán Kelly, Martine Kemp, Andrius Kubilius, Eva Maydell, Markus Pieper, Ivan Štefanec, Jörgen Warborn, Pernille Weiss, Iuliu Winkler, Juan Ignacio Zoido Álvarez
Renew	Barry Andrews, Nicola Danti, Martina Dlabajová, Valter Flego, Christophe Grudler, Ivars Ijabs, Karin Karlsbro, Iskra Mihaylova, Mauri Pekkarinen, Morten Petersen, Samira Rafaela, Marie-Pierre Vedrenne
S&D	Marek Belka, Josianne Cutajar, Paolo De Castro, Matthias Ecke, Ibán García Del Blanco, Jens Geier, Bernd Lange, Margarida Marques, Matjaž Nemeč, Dan Nica, Joachim Schuster, Kathleen Van Brempt, Carlos Zorrinho
The Left	Marc Botenga, Emmanuel Maurel, Helmut Scholz
Verts/ALE	Michael Bloss, Saskia Bricmont, Anna Cavazzini, Ignazio Corrao, Markéta Gregorová, Henrike Hahn, Heidi Hautala, Sara Matthieu, Ville Niinistö, Bronis Ropé

8	-
ECR	Johan Nissinen, Robert Roos
ID	Roman Haider, France Jamet, Thierry Mariani
PPE	Daniel Caspary, Sven Simon
Renew	Michael Kauch

2	0
ID	Paolo Borchia
PPE	Riho Terras

Vysvetlenie použitých znakov:

+ : za

- : proti

0 : zdržali sa hlasovania